

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumundan:

Görüşlerinizi duzenleme@bddk.org.tr adresine e-posta ile iletebilirsiniz.

KALKINMA VE YATIRIM BANKALARINDA MEVDUAT SAYILMAYACAK FONLARA İLİŞKİN USUL VE ESASLAR HAKKINDA YÖNETMELİK TASLAĞI

BİRİNCİ BÖLÜM Başlangıç Hükümleri

Amaç ve kapsam

MADDE 1 – (1) Bu Yönetmeliğin amacı, kalkınma ve yatırım bankalarının, kredi müşterilerinden, ortaklıklarından ve ortaklarından sağlayacakları fonlardan mevduat sayılmayacaklara ilişkin usul ve esasları düzenlemektir.

(2) Bu Yönetmelik hükümlerine kalkınma ve yatırım bankaları tabidir. Mevduat niteliğinde olmayan fonlar hakkında İkinci Bölüm hükümleri uygulanmaz.

Dayanak

MADDE 2 – (1) Bu Yönetmelik, 19/10/2005 tarihli ve 5411 sayılı Bankacılık Kanununun 60 ıncı maddesinin dördüncü fıkrası ile 93 üncü maddesine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

MADDE 3 – (1) Bu Yönetmelikte geçen;

- a) Banka: Kanunun 3 üncü maddesinde tanımlanan kalkınma ve yatırım bankalarını,
 - b) Kanun: 19/10/2005 tarihli ve 5411 sayılı Bankacılık Kanununu,
 - c) Kredi müşterisi: Nakdi veya teminat mektupları, kontrgarantiler, kefaletler, aval, ciro, kabul ve bu niteliği haiz diğer taahhütler yoluyla gayri nakdi kredi kullanan müşterileri ile finansal kiralama yöntemi veya faizsiz yöntemlerle finansman sağladıkları müşterileri,
 - ç) Kredi riski tutarı: 23/10/2015 tarih ve 29511 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Bankaların Sermaye Yeterliliğinin Ölçülmesine ve Değerlendirilmesine İlişkin Yönetmelik (Sermaye Yeterliliği Yönetmeliği) kapsamında kredi riski için gerekli sermaye tutarının standart yaklaşımla ölçülmesine ilişkin esaslar uyarınca, kredi korumaları dikkate alınmaksızın bulunacak risk tutarını,
 - d) Kurul: Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulunu,
 - e) Kurum: Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumunu
 - f) Mevduat niteliğinde olmayan fon: Kanunun 3 üncü maddesinde yer alan mevduat tanımına girmeyen fonları,
- ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Mevduat Sayılmayacak Fonlar ve Bunların İzlenmesi ve Kontrolü

Kredi müşterilerinden kabul edilen fonlar

MADDE 4 – (1) Kredi müşterilerinden kabul edilen fonların mevduat sayılmaması için bu fonların aşağıdaki koşulları taşıması şarttır:

a) Kabul edilen fonun müşteriyle akdedilecek fon sözleşmesi kapsamında temin edilmiş olması.

b) Bir kredi müşterisinden kabul edilebilecek (a) bendi çerçevesinde temin edilen fon tutarı toplamının, kredi kartıyla yapılan işlemlerden kaynaklanan alacaklar da dâhil olmak

üzere, 3 üncü maddede yer alan kredi müşterisi tanımına konu kredi ve finansmanlarından kaynaklı bankadaki toplam kredi riski tutarını aşmaması.

(2) Birinci fıkra uygulaması bakımından tüketici kredi kartı limit taahhütlerinden kaynaklı kredi riski tutarı olarak, tahsis edilen limitin yüzde yirmisi dikkate alınır. Fon sözleşmesi imzalanmamış tüketicilere yönelik kredi kartı müşterilerinden alınan fonlar hakkında, Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) ilâ (v) bentleri ile geçici 3 üncü maddesi hükümleri kapsamında gerçekleştirilen faaliyetler çerçevesinde yapılan işlemler karşılığı alınan fonlara ilişkin hükümler uygulanır.

(3) Birinci fıkra uygulaması bakımından toplam kredi riski tutarı ve fon tutarı toplamı hesaplamasına dâhil edilmeyecek kalemleri belirlemeye Kurul yetkilidir.

Ortaklardan ve ortaklıklardan fon kabulü

MADDE 5 – (1) Taraflar arasında düzenlenecek fon sözleşmesi kapsamında sağlanmak kaydıyla aşağıda belirtilen ortaklar ile ortaklıklardan sağlanan fonlar mevduat sayılmaz:

a) Borsada işlem gören hisselerden kaynaklı olanlar hariç olmak üzere, bankanın herhangi bir ortağından sağladığı ve toplamda bu ortağın bankanın özkaynağındaki payına tekabül eden kısmına kadar olan fonlar.

b) (a) bendinden müstesna olarak, nitelikli pay sahipleri ile kamu tüzel kişiliğini haiz doğrudan veya dolaylı pay sahiplerinden sağlanan fonlar.

c) Doğrudan veya dolaylı; iştiraklerden ve bağlı ortaklıklardan sağlanan fonlar.

Uyumsuzlukların giderilmesi ve fon sözleşmeleri

MADDE 6 – (1) 4 üncü ve 5 inci maddeye uygun olarak temin edilen fonların, aşım veya başka bir suretle sonrasında bu maddelerle uyumsuz hâle gelmesi durumunda, fonların tasfiyesi de dâhil alınacak önlemlerle bu uyumsuzluklar derhâl giderilir.

(2) Fonların derhâl tasfiyesi de dâhil olmak üzere uyumsuzlukların giderilmesine yönelik yürütülecek süreçlerden fon temin edilen karşı tarafın da uyması veya kabulü gereken hususların bulunması halinde bu hususların fon sözleşmesinde düzenlenmesi zorunludur.

(3) Uyumsuzlukların bankanın ihtiyarında olmayan sebeplerle gerçekleşmesi ve bunların giderilmesinin bankanın faaliyetleri nedeniyle maruz kaldığı risklerin yönetimi açısından sorunlara sebebiyet verecek olması hâlinde, fon sağlayıcısının haklarına zarar vermemek kaydıyla, bu sorun ve sebeplerin açıklandığı banka talebi üzerine uyumsuzlukların giderilmesi için süre vermeye Kurum yetkilidir.

(4) Bankalar, tüketici kredilerine yönelik akdedecekleri fon sözleşmelerinde en az on iki punto karakterli olarak, kabul edilen fonların mevduat sayılmayacağına ve bu fonların Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu tarafından sağlanan mevduat güvencesi kapsamında olmadığına dair açıklamaya yer vermek zorundadır.

Kabul edilen fonların izlenmesi ve kontrolü

MADDE 7- (1) Kredi müşterilerinden, ortaklıklarından ve ortaklarından sağlayacakları mevduat sayılmayan fonlar mahiyetlerine göre; kredi müşteri fonu, ortaklıklar fonu ve ortaklar fonu şeklinde açılacak hesaplarda izlenir.

(2) Bankalar, 4 üncü ve 5 inci maddeler kapsamında yer alan sınırlamalara uyumun izlenmesine ve kontrolüne yönelik ihtiyatlı ve etkin uygulamalar tesis etmek ve bunları iş süreçlerine entegre etmekle yükümlüdür.

(3) İkinci fıkra uyarınca oluşturulan uygulamaların, uyumun izlenmesi ve kontrolü açısından yetersiz olduğunun tespit edilmesi hâlinde, Kurumca verilecek süre zarfında bu yetersizliklerin giderilmesi şarttır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Çeşitli Hükümler

Mevduat niteliğinde olmayan fonlar

MADDE 8 – (1) Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) ilâ (v) bentleri ile geçici 3 üncü maddesi hükümleri kapsamında gerçekleştirilen faaliyetler çerçevesinde yapılan işlemler karşılığı alınan fonlar mevduat niteliğinde değildir. Bu faaliyetlere yönelik işlemler kapsamında alınması gereken tutardan daha fazla tutarda fon kabulü hâlinde, 4 üncü madde hükümleri saklı kalmak kaydıyla, fazla olan kısım ile bu faaliyetler kapsamında bankada fon hesabı bulunmayan kişiler adına kabul edilen fonlar aşağıdaki şartların sağlanması koşuluyla mevduat niteliğinde kabul edilmez:

- a) Alınan fonlara herhangi bir getiri verilmemesi.
- b) Alınan fonun işlemin mahiyetine uygun açılacak geçici hesaplarda izlenmesi.
- c) Vadeli veya vadesiz mevduat veya mevduat sayılmayan fon hesaplarına benzer uygulamalara konu edilmemesi.

(2) Müşterilerin kredi riskleri karşılığında üçüncü kişilerden teminat olarak alınan fonlar mevduat niteliğinde kabul edilmez. Bu fonların teminat amaçlı olduğunun kabulü için;

- a) Riskin vadesi boyunca teminat üzerinde tasarrufta bulunmayı engellemek üzere rehin ya da temlik sözleşmesi kurulmuş olması,
 - b) Rehin veya temlik sözleşmesinde hangi kredi karşılığında verildiğinin açıkça belirtilmiş olması,
 - c) Teminat olarak kabul edilen fon için herhangi bir getiri ödemesi yapılmaması,
 - ç) Teminat tutarının, bu teminat öncesi Sermaye Yeterliliği Yönetmeliği kapsamında kredi riski için gerekli sermaye tutarının standart yaklaşımla ölçülmesine ilişkin esaslar uyarınca hesaplanacak risk tutarı ile uyumlu olması,
- şarttır. Bu teminatlardan riskin sona ermesi nedeniyle teminat fonksiyonu kalmayanlar için derhâl tasfiye işlemlerine başlanır. Kredi müşterisinin kredi riski tutarına konu olmayan riskleri için kendisinden sağlanan teminat amaçlı fonlar hakkında da bu fıkra hükümleri uygulanır.

Katılım fonu şeklinde fon sağlama yasağı

MADDE 9- (1) Bu Yönetmelik uyarınca mevduat sayılmayan fonlar ve mevduat niteliğinde olmayan fonlar özel cari hesap niteliğinde kabul edilmez.

(2) Katılım fonu şeklinde fon sağlanamaz.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Son Hükümler

İntibak

GEÇİCİ MADDE 1- (1) Bu Yönetmeliğin yürürlük tarihindeki aykırılıklar ve aşımaların 30/6/2025 tarihine kadar giderilmesi kaydıyla bunlar aşım ve aykırılık olarak değerlendirilmez. Kurul, bu süreyi bir yıl uzatmaya yetkilidir.

Yürürlük

MADDE 10 – (1) Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 11 – (1) Bu Yönetmelik hükümlerini Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu Başkanı yürütür.

GENEL GEREKÇE

Bilindiği üzere, 5411 sayılı Bankacılık Kanununun 60 ıncı maddesinin 20/2/2020 tarih ve 31050 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 7222 sayılı Bankacılık Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunla (7222 sayılı Kanun) değişmeden önceki dördüncü fıkrasında, kalkınma ve yatırım bankalarının kendi müstakrizlerinden, ortak ve ortaklıklarından genel esaslar dâhilinde sağladıkları fonlar ile bankalardan, para piyasaları, sermaye piyasaları ve organize piyasalardan sağlayacakları fonların bu Kanun uygulamasında mevduat sayılmayacağı hüküm altına alınmışken 7222 sayılı Kanun ile yapılan değişiklik sonrasında hüküm;

“Kalkınma ve yatırım bankalarının **Kurulca belirlenecek usul ve esaslar çerçevesinde kredi müşterileri, ortaklıkları ve ortaklarından sağlayacakları fonlar** ile bankalardan, para piyasaları, sermaye piyasaları ve organize piyasalardan kullanacakları fonlar bu Kanun uygulamasında mevduat sayılmaz” halini almıştır.

Yapılan değişikliği getirdiği yenilikler şunlardır:

- Fon sağlanabilecek müşteriler müstakrizler (**nakdi kredi müşterileri**) ile sınırlı iken söz konusu müşteriler **kredi müşterilerinin** tümünü kapsar hale gelmiştir.
- Mevduat sayılmama bakımından; müşterilerden, ortak ve ortaklıklardan fon sağlanmasının **genel esaslar çerçevesinde** olması yeterli görülmüşken, artık Kurulca belirlenecek usul ve esaslara uygun olma şartı getirilmiştir.

7222 sayılı Kanun öncesinde madde hükmünde Kurula usul ve esas belirleme yetkisi verilmemiş olduğundan, Kurumumuz maddeden anlaşılması gereken hususları netleştirerek uygulamaya yön vermek için 02/02/2015 tarihinde 2015/1 sayılı Genelgeyi yayımlamıştır. Ancak, yapılan değişiklik kapsamında “kredi müşterileri, ortaklıkları ve ortaklarından sağlanabilecek fonlar”a ilişkin mevduat sayılmama uygulaması Kurul tarafından belirlenecek usul ve esaslara uygunluk şartına bağlanmıştır. Bu çerçevede, Genelge konusu hususların Yönetmelik şeklinde daha detaylı olarak bir düzenleyici işlem ile tesisini ve mevduat sayılmama uygulamasından yararlanılabilmesi için aranacak şartların ihdas edilmesini teminen *“Kalkınma ve Yatırım Bankalarında Mevduat Sayılmayacak Fonlara İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik Taslağı”* (Yönetmelik Taslağı) hazırlanmıştır. Yönetmelik Taslağı kapsamında düzenlenmesi öngörülen hususlara aşağıda yer verilmektedir:

- Kredi müşterilerinden kabul edilebilecek fon tutarının müşterinin kredi riskini aşamayacağı düzenlenmiş olup kredi müşterisi ve kredi risk tutarı tanımı getirilmiştir.
- Mevduat sayılmayan fonlar (mevduat niteliğinde olup belirli şartların sağlanması kaydıyla mevduat sayılmayacak fonlar) ile mevduat niteliğinde olmayan fonlar (özü gereği mevduat tanımına uymayan fonlar) arasında ayrıma gidilerek bunlara ilişkin esaslar belirlenmiştir.
- Kredi müşterilerinden kabul edilen fonların mevduat sayılmaması için taşıması gereken koşullar belirlenmiştir.
- Toplam kredi risk tutarı ve fon tutarı toplamı hesaplamasına dahil edilmeyecek kalemler belirlenmesi hususunda Kurula yetki verilmiştir.
- Borsada işlem gören hisselerden kaynaklı olanlar hariç olmak üzere, bankanın herhangi bir ortağından sağladığı ve toplamda bu ortağın bankanın özkaynağındaki payına tekabül eden kısmına kadar olan fonlar müstesna olarak, nitelikli pay sahipleri

ile kamu tüzel kişiliğini haiz doğrudan veya dolaylı pay sahiplerinden sağlanan fonlar ve doğrudan veya dolaylı iştiraklerden ve bağlı ortaklıklardan sağlanan fonların mevduat sayılmayacağı hükme bağlanmıştır.

- Fon temininden kaynaklı aşım veya başka bir suretle sonrasında uyumsuzluk oluşması durumunda, fonların tasfiyesi de dâhil alınacak önlemlerle bu uyumsuzlukların derhâl giderilmesi gerektiği ile fon sözleşmesinde yer alacak hususlara ilişkin düzenlemelere yer verilmiştir.
- Mevduat ve katılım fonu kabulü hariç olmak üzere Kanunun 4 üncü maddesi çerçevesinde gerçekleştirilebilecek faaliyetlerden sağlanan fonların mevduat niteliğinde olmadığı hükme bağlanmıştır.
- Nakdi teminatların mevduat niteliğinde olmadığının kabulü için aranan şartlar düzenlenmiş, bu şartlar arasında herhangi bir getiri ödemesi yapılmaması hususuna da yer verilmiştir.